

● Archeologe Ria Berkvens bij het restant van een waterput in het legerkamp uit 1637.

FOTO JOHAN VAN GURP

Legerkamp Frederik Hendrik blootgelegd

Door Peter de Leeuw

BREDA – Archeologen hebben op het toekomstige bedrijventerrein Steenakker in Breda overblijfselen gevonden van een legerkamp van Frederik Hendrik (1584-1647), prins van Oranje bijgenaamd de Stedendwinger.

Midden in het kamp zijn vorig jaar vijf lijken van soldaten opgegraven. De onderzoekers veronderstelden toen dat het om geraamtes van Spanjaarden ging, die Breda in 1624/1625 belegerden. „Maar ze lagen midden in het kamp van Frederik Hendrik, die de stad in 1637 heroverde op de Spanjaarden. Dat blijkt nu pas”, zegt archeologe Ria Berkvens in de bouwkeet bij de opgraving.

„Ze zijn bovendien keurig begraven. Dat doe je niet met je vijand. We hebben hier inmiddels ook aardewerk uit die tijd gevonden. Dat kwam uit Leiden. Spanjaarden brachten dat niet hierheen. We zijn er zeker van dat het soldaten waren. Bij één van hen zijn van allerlei botbreuken vastgesteld, een veteraan waarschijnlijk”, aldus Berkvens. Het leger van Frederik Hendrik bestond voor een groot deel uit

huurlingen. Die kwamen uit alle windstreken, Engeland, Duitsland en Frankrijk bijvoorbeeld. Hoewel ze sneuvelden aan de zijde van Oranje, is het dus zeer onzeker dat de soldatengraven op Steenakker van Nederlanders waren.

Archeologen verrichten op het toekomstige bedrijventerrein (achter de McDrive) sinds 1998 onderzoek. Berkvens: „Aanvankelijk richtten we ons op sporen van Romeinse nederzettingen. Die hebben we ook gevonden. Je treft hier van alles aan, ook restanten van bewoning uit de IJzertijd. Van historische kaarten wisten we wel dat hier verdedigingslijnes liepen. We troffen allerlei greppels aan. Langzaam maar zeker werd duidelijk dat die in een vierkant van tweehonderd bij tweehonderd meter liepen.”

Daarmee zijn in Nederland voor het eerst sinds ruim driehonderd jaar weer de contouren zichtbaar van een volledige legerplaats uit de Tachtigjarige Oorlog. In het kamp sloegen de troepen van de prins hun tenten op. „Van die tenten hebben we niets teruggevonden”, zegt Berkvens. „Wat je hier wel ziet, zijn overblijfselen van waterputten, brandhaarden en afvalkuilen.

We hebben ook pijpenkoppen, musketkogels, aardewerk en schoengespens van soldaten gevonden.”

Linies

Op Steenakker kruisen Spaanse en Nederlandse linies elkaar. Toen de Spaanse troepen van Spínola Breda in 1624/1625 belegerden, werden ten noorden, oosten, zuiden en westen van de stad grote legerkampen ingericht. Die kampen werden onderling verbonden door aarden wallen en greppels vol water. Troepen die Breda te hulp wilden schieten, zouden op die linies stuiten en zo werden de belegeraars beschermd tegen aanvallen in de rug.

Toen Frederik Hendrik de stad op de Spanjaarden wilde heroveren, moest hij opnieuw een dertig kilometer lang verdedigingsstelsel aan laten leggen, want de Spaanse linies waren kort na de overgave van 1625 opgebroken en de greppels gedempt.

Frederik Hendrik kreeg als bijnaam de Stedendwinger, omdat hij onder meer Den Bosch, Maastricht, Sittard, Roermond en dus ook Breda voorgoed op de Spaanse koning veroverde. In de zomer van 1637 was de prins overigens niet voor Breda maar

voor Duinkerken op oorlogspad. Maar de Nederlandse vloot had te kampen met tegenwind en kon Duinkerken niet bereiken. Daarop richtte Frederik Hendrik zijn troepen naar Breda.

De verdediging van de stad stond onder leiding van de edelman Gomare de Fourdin, die naast het garnizoen vier burgervendels inzette. De geschiedenis vermeldt ook dat in Breda veel burgers op de hand van Frederik Hendrik waren. Het beleg begon op 21 juli en reeds tweeënhalve maand later konden de prins en zijn manschappen de stad zegevierend binnentrekken. Het leger van Spínola had daar twaalf jaar eerder nog negen maanden en negen dagen over gedaan. Voor de dichter Joost van den Vondel was het aanleiding een vergelijking te maken:

...terwijl Spínola
Van boven ziet zijn maanden krimpen

In 's Princen weecken en hoort Breda
Ons kort zijn lang beleg beschimpen.

Dinsdag geven archeologen een rondleiding in het voormalige legerkamp. Aanvang 15.00 uur, verzamelen bij de kruising Lunetstraat-Veldsteen bij de McDrive. Voor meer informatie: 076-5299339.